

Toetskader WIOO Zorgopleidingen

Toetsing bewaken, versterken en borgen

Het toetskader WIOO Zorgopleidingen is
vastgesteld door het MT op 21 maart 2025

Inhoudsopgave

INLEIDING	2
1 DE ROL VAN TOETSING IN EPA-GERICHTE LEERTRAJECTEN	3
FORMATIEVE EN SUMMATIEVE TOETSEN	3
2 VISIE OP TOETSING WIOO ZORGOPLEIDINGEN	4
3 DE ROL VAN TOETSING BINNEN WIOO ZORGOPLEIDINGEN: LEREN EN BEOORDELEN	5
TOETSEN OM TE LEREN	5
TOETSEN VAN HET LEREN	6
4 KADERS EN UITGANGSPUNTEN	7
1. CONSTRUCTIEVE AFSTEMMING TUSSEN LEERDOELEN, LEERACTIVITEITEN EN TOETSING	8
2. KWALITEITSBORGING VAN TOETSEN	8
3. TOETSING MOET HAALBAAR, UITVOERBAAR, BETAALBAAR EN ORGANISEERBAAR ZIJN.	10
4. TOETSEN ZOWEL STUDENTEN ALS PRAKTIJK- EN WERKBEGELEIDERS RICHTINGGEVENDE INFORMATIE VOOR VERDERE ONTWIKKELING.	10
5. TOETSRESULTATEN LEVEREN EEN BIJDRAGE AAN DE BEOORDELING VAN BEKWAAMHEID TIJDENS OOG-BESPREKING	11
6. INFORMATIE WAARMEE EEN DIPLOMA- OF CERTIFICAATAANVRAAG DOOR WIOO ZORGOPLEIDINGEN KAN WORDEN GEACCORDEERD	11
LITERATUUR	13
BIJLAGE 1. LEERDOELEN EN LEERUITKOMSTEN	14
BIJLAGE 2: KWALITEITSEISEN VOOR TOETSING	15

Inleiding

De Zorgopleidingen van het Wenckebach Instituut voor Onderwijs & Opleiden (WIOO) bieden voornamelijk CZO-erkende EPA-gerichte leertrajecten aan binnen het verpleegkundig en medisch ondersteunend domein. EPA's (*Entrustable Professional Activities*) zijn beroepsactiviteiten die studenten stapsgewijs leren uitvoeren. Pas wanneer een student aantoonbaar voldoende bekwaam is, kan deze activiteit aan hen worden toevertrouwd om zelfstandig uit te voeren. Het waarborgen van de kwaliteit van toetsing binnen deze leertrajecten is essentieel voor zowel de student als de zorginstelling en de patiënt.

Om de bekwaamheid van studenten betrouwbaar te beoordelen, vereist het CZO een integrale beoordeling. Hierbij worden zowel theoretische kennis als praktische vaardigheden meegenomen, zodat een volledig en rijk beeld van de ontwikkeling en bekwaamheid van de student ontstaat. Dit gebeurt door het verzamelen en analyseren van diverse leerresultaten uit verschillende bronnen, zoals kennistoetsen, praktijkobservaties, feedback van begeleiders en zelfreflecties van de student (CZO Flex Level, 2023). De integrale beoordeling is niet slechts één momentopname, maar een doorlopend proces waarin verschillende toets- en feedbackgegevens worden gewogen om een weloverwogen besluit te kunnen nemen over het bekwaam verklaren van een student.

Dit toetskader biedt richtlijnen, leidende principes en indicatoren voor de manier waarop toetsing *binnen WIOO Zorgopleidingen* wordt ontworpen, uitgevoerd en geborgd, zodat de toetskwaliteit gewaarborgd blijft. Hiermee beoogt dit toetskader aan te sluiten bij het Kwaliteitskader CZO (CZO, 2025), waarin wordt gesteld dat toetsing valide, betrouwbaar en voldoende onafhankelijk moet zijn, en dat de beoordelingssystematiek helder en inzichtelijk moet zijn voor studenten.

Leeswijzer

Dit document is opgebouwd uit vier hoofdstukken die gezamenlijk de toetsing binnen de zorgopleidingen van WIOO schetsen. Het eerste hoofdstuk behandelt de verschillende *functies van toetsing* en hoe deze bijdragen aan het leerproces. In het tweede hoofdstuk wordt toegelicht wat de *visie op toetsing binnen de zorgopleidingen is*. Het derde hoofdstuk gaat in op hoe toetsing binnen WIOO Zorgopleidingen zowel een instrument is om het leren te stimuleren als een middel om leeruitkomsten te beoordelen. Het laatste hoofdstuk vormt een vertaling van het voorgaande naar concrete *kaders en uitgangspunten*. Zes leidende principes geven richting aan de manier waarop toetsing wordt ontworpen, uitgevoerd en geëvalueerd. Elk principe is uitgewerkt in concrete indicatoren, die houvast bieden voor de praktische toepassing van toetsing binnen de zorgopleidingen.

1 De rol van toetsing in EPA-gerichte leertrajecten

Toetsen is het systematisch verzamelen en analyseren van informatie over het leren en de prestaties van studenten, met als doel gefundeerde beslissingen te nemen over hun voortgang, bekwaamheid en ontwikkeling (Berkel et al., 2023). Dit betekent dat toetsing niet alleen bedoeld is om studenten te laten slagen of zakken, maar ook om hen te ondersteunen in hun leerproces en hen te stimuleren om verder te ontwikkelen. Toetsing is daarnaast een krachtig middel om leren zichtbaar te maken.

Toetsing binnen EPA-gerichte leertrajecten is voornamelijk groei – en ontwikkelingsgericht: er wordt getoetst om te bepalen hoe de student zich ontwikkelt (CZO Flex Level, 2023). Hoewel het CZO de term *programmatisch toetsen* niet expliciet gebruikt, vertoont de gehanteerde toetsmethodiek duidelijke overeenkomsten met dit concept.

Programmatisch toetsen is een onderwijsconcept waarbij vanuit een holistische blik de gehele ontwikkeling van een student wordt beschouwd (Berkel et al., 2023). Het doel van programmatisch toetsen is om informatie uit toetsen en feedback te gebruiken, enerzijds om de betrouwbaarheid van beslissingen over studenten te optimaliseren en anderzijds om het leerproces van de student te stimuleren. In een notendop betekent programmatisch toetsen dat studenten gedurende een (langere) leerperiode informatie verzamelen over hun ontwikkeling. Dit wordt gedaan met behulp van zogenoemde *datapunten*. Op alle datapunten krijgt de student feedback om het leren te sturen. Belangrijk hierbij is dat elk datapunt een moment is waarop prestaties van de student worden beoordeeld, maar dat dit niet betekent dat de student het moet ‘halen’ of slagen. Het doel van een datapunt is vooral om inzicht te geven in de ontwikkeling en bij te sturen waar nodig. Beslissingen over het wel/niet behalen van leerresultaten worden namelijk pas genomen als er voldoende informatie uit datapunten beschikbaar is om een betrouwbare uitspraak te kunnen doen. Dat betekent concreet dat een enkel datapunt primair als doel heeft om het leren (bij) te sturen, en dat een zwaarwegende beslissing niet wordt genomen op basis van één datapunt.

Formatieve en summatieve toetsen

Er is een onderscheid in formatieve en summatieve toetsen. Dit zijn echter geen kenmerken of eigenschappen van een toets, maar de aanduiding zegt iets over de wijze waarop er wordt omgegaan met de informatie die een toets oplevert (Berkel et al., 2023). De informatie wordt gebruikt om het leren vast te stellen en op basis daarvan beslissingen te nemen (summatief) of om het leren te sturen en te stimuleren (formatief). Het zegt dus iets over de consequenties die aan de informatie uit de toetsen worden verbonden. Deze twee manieren van omgaan met toetsinformatie worden hieronder verder toegelicht, met een uitwerking van hoe ze binnen het EPA-gericht opleiden en WIOO Zorgopleidingen worden toegepast.

1. De summatieve toetsing

De summatieve toetsing richt zich op het beoordelen van de student aan het einde van een leerperiode om een zak/slaag beslissing op te baseren. Het wordt gezien als afronding van het leren en/of afsluiting van het onderwijs (Berkel et al., 2023). Binnen het EPA-gericht opleiden is deze functie enkel zichtbaar in de praktijk in een OOG-bespreking (OOG = Oordeel OpleidingsGroep), waarbij wordt besloten of een student een bepaalde beroepsactiviteit zelfstandig mag uitvoeren, wordt toevertrouwd en bekwaam wordt verklaard. De resultaten van verschillende toetsen en feedback, verzameld in een portfolio, dienen als datapunten binnen een uitgebreide beoordeling. Hierbij worden zowel theoretische kennis als praktische vaardigheden, beroepshouding en vertrouwenscriteria meegenomen (CZO Flex Level, 2023).

2. De formatieve toetsing

Bij formatieve toetsing ligt de nadruk niet op beslissen, maar op ondersteunen van het leerproces. Formatieve toetsing maakt leren zichtbaar. Dit betekent dat er inzicht wordt verkregen in de ontwikkeling van studenten. Feedback, feedup en feedforward spelen hierin een belangrijke rol. Vooral gerichte en tijdige feedback helpt studenten om te groeien en zich te verbeteren (Berkel et al., 2023). Formatieve toetsen worden net als summatieve toetsen ook beoordeeld en kunnen worden voorzien van normering, maar dan met het oog op ontwikkeling en niet om beslissingen te nemen over bijvoorbeeld voortgang en bekwaamheid.

2 Visie op toetsing WIOO Zorgopleidingen

Binnen WIOO Zorgopleidingen wordt het leren gezien als een voortdurend proces dat plaatsvindt in nauwe samenwerking met de praktijk (WIOO Zorgopleidingen, 2025). Dit vertaalt zich naar een toetsvisie waarin toetsing niet wordt gezien als een losstaande beoordeling, maar als een richtinggevend onderdeel van het leerproces.

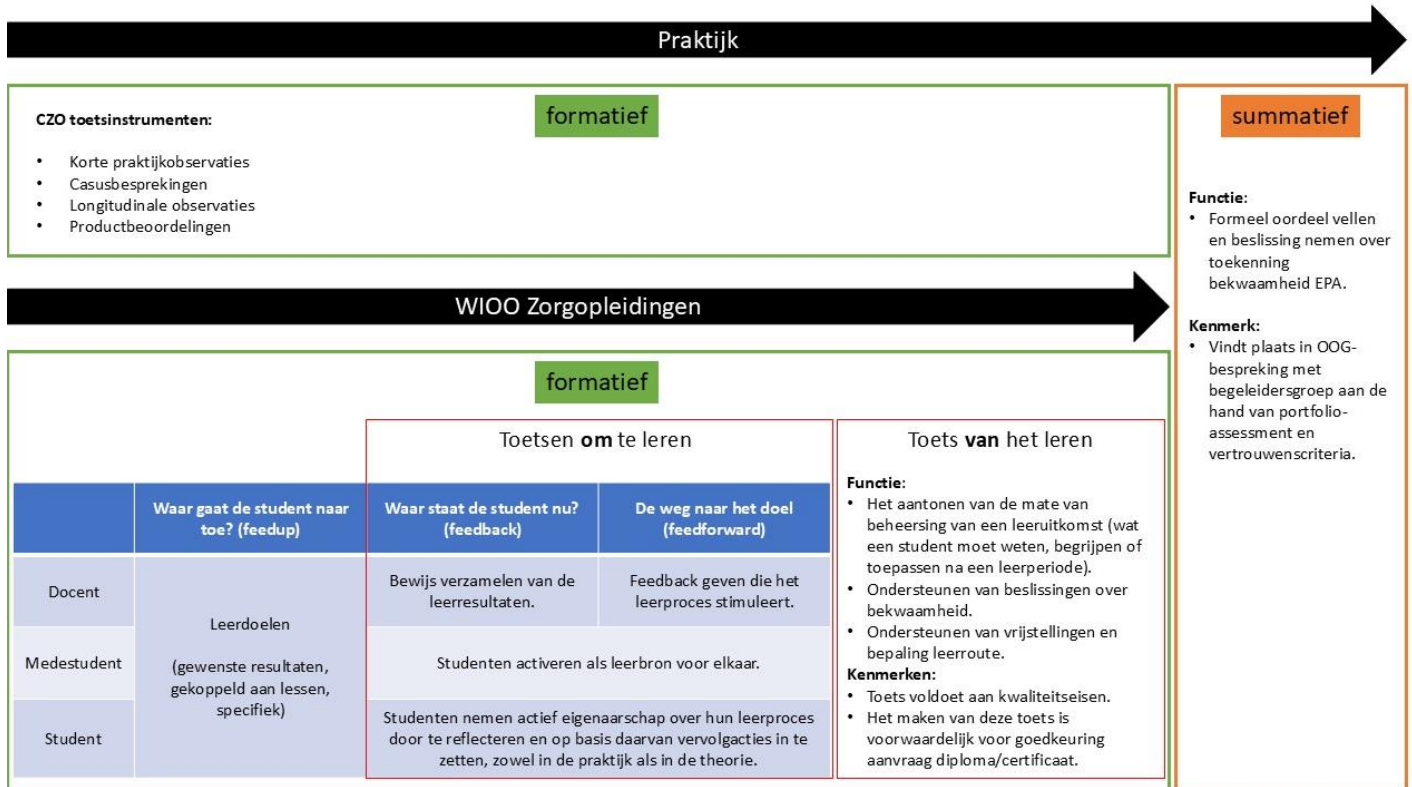
Toetsing binnen WIOO Zorgopleidingen is dan ook ontwikkelingsgericht en vervult een (formatieve) sturende en ondersteunende functie. Toetsen maken de groei van studenten zichtbaar en geven inzicht in hun leerproces, zodat zij geïnformeerd keuzes kunnen maken voor hun verdere ontwikkeling. Daarnaast voorziet toetsing de praktijk- en werkbegeleiders en docenten van WIOO Zorgopleidingen van informatie waarmee zij het leerproces kunnen begeleiden en afstemmen op de leerbehoeften van de student.

Binnen het EPA-leeraanbod van onze zorgopleidingen worden toetsresultaten systematisch verzameld en geanalyseerd om inzichtelijk te maken waar de student staat in zijn ontwikkeling. Feedback, feedup en feedforward spelen hierin een centrale rol en zorgen ervoor dat toetsing niet alleen een terugblik is op prestaties, maar ook een aanzet tot verdere groei.

Toetsing binnen WIOO Zorgopleidingen heeft geen summatieve functie. Dit betekent dat op basis van toetsresultaten geen beslissing wordt genomen over de duur of voortgang van het leertraject, noch over de vraag of een student voldoende bekwaam is om een beroepsactiviteit zelfstandig uit te voeren. De verzamelde toetsinformatie biedt echter wel bruikbare inzichten voor de praktijk. Deze informatie wordt meegenomen in de integrale beoordeling door de praktijk- en werkbegeleiders, die beslissen of een student een bepaalde EPA zelfstandig mag uitvoeren en toevertrouwd kan worden. Hierdoor bereidt toetsing studenten voor op de eisen die in de zorg aan professionals worden gesteld en draagt het bij aan een zorgvuldige bekwaamheidsbeoordeling in de praktijk.

3 De rol van toetsing binnen WIOO Zorgopleidingen: leren *en* beoordelen

Binnen de (formatieve) toetsen van WIOO Zorgopleidingen wordt onderscheid gemaakt tussen toetsen *om* te leren en toetsen *van* het leren. In de onderstaande afbeelding wordt dit conceptueel weergegeven.

Figuur 1 Conceptuele weergave toetsing EPA-gericht opleiden bij WIOO Zorgopleidingen

Toetsen *om* te leren

Toetsen *om* te leren zijn gericht op het ondersteunen van de student tijdens het leerproces. De informatie die deze toetsen opleveren is bedoeld om gerichte vervolgacties te bepalen in het licht van beoogde leerdoelen en is kortetermijngericht: de student kan direct met de ontwikkelingsgerichte feedback aan de slag. Dit kunnen bijvoorbeeld oefentoetsen zijn voorafgaand aan een leeractiviteit, oefeningen in e-learningmodules of interactieve (toets)werkvormen tijdens lessen. Het doel van deze toetsen is om studenten een helder beeld te geven van hun huidige niveau en de ontwikkelstappen die nog nodig zijn. Deze toetsen zijn feedbackgericht en worden niet geadmistreerd door het WIOO. Dit bevordert een leeromgeving waarin studenten zonder consequenties kunnen experimenteren, reflecteren en groeien, met de nadruk op ontwikkeling.

Een formatieve toets heeft als doel studenten inzicht te geven in waar zij staan in hun leerproces en hoe zij zich verder kunnen ontwikkelen. Dit staat los van het al dan niet toekennen van een normering; een normering kan bruikbare informatie bieden over de voortgang van een student. Hoewel normeringen vaak worden geassocieerd met summatieve toetsing, hoeft dit niet het geval te zijn. Het belangrijkste is dat een formatieve normering geen summatieve waarde heeft en uitsluitend bedoeld is om het leerproces te ondersteunen.

Met toetsen om te leren worden studenten aangemoedigd om zelf de regie over hun leerproces te nemen. In het toetsplan staat per EPA-leeraanbod welke toetsen worden afgenomen en welke informatie deze opleveren. Hierdoor weten studenten hoe zij de toetsresultaten kunnen benutten voor hun verdere ontwikkeling. Ook de praktijk heeft toegang tot het toetsplan en kan, waar nodig, het gesprek met de student aangaan over de ontvangen feedback. De student en de praktijk hebben hierin een gezamenlijke verantwoordelijkheid: de student deelt feedback actief, terwijl de praktijk dit proces ondersteunt en gebruikt om passende begeleiding te bieden.

Toetsen *van* het leren

In tegenstelling tot toetsen **om** te leren, die primair bedoeld zijn om het leerproces te ondersteunen aan de hand van *leerdoelen*, bieden toetsen **van** het leren inzicht in de mate waarin een student een *leeruitkomst* zelfstandig beheerst. Een uitleg over het verschil tussen leerdoelen en leeruitkomsten is opgenomen in bijlage 1.

Hoewel de uiteindelijke bekwaamheidsverklaring in de praktijk plaatsvindt, beoogt WIOO Zorgopleidingen dat de toetsinformatie een waardevolle basis vormt voor deze besluitvorming. Toetsen van het leren beoordelen niet alleen theoretische kennis, maar ook in hoeverre studenten deze kennis kunnen toepassen in klinische besluitvorming. Dit is van belang, omdat zorgprofessionals binnen de verantwoordelijkheden van de EPA zelfstandig en onderbouwd beslissingen moeten kunnen nemen.

Een toetsresultaat en de bijbehorende normering geven op zichzelf geen volledig beeld van de sterke en ontwikkelpunten van een student. Daarom wordt bij elk resultaat aanvullende informatie verstrekt over de totstandkoming van de normering, met als doel ontwikkelingsgerichte feedback te bieden. Zo kunnen studenten gericht werken aan hun verdere ontwikkeling.

Toetsen **van** het leren hebben binnen WIOO Zorgopleidingen ook een diagnostische functie. Ze kunnen bijvoorbeeld worden ingezet om te bepalen of een student in aanmerking komt voor vrijstelling van bepaalde onderdelen binnen het EPA-leeraanbod of om advies te geven over een passend leertraject. Dit draagt bij aan een efficiënt en effectief leerproces en sluit aan bij de doelstelling van CZO Flex Level om zorgprofessionals flexibele en gepersonaliseerde leerwegen te bieden die hun deskundigheid, ambitie en loopbaanmogelijkheden ondersteunen (CZO Flex Level, 2022).

4 Kaders en uitgangspunten

In dit hoofdstuk worden de kaders en uitgangspunten beschreven voor *toetsen van het leren* binnen WIOO Zorgopleidingen. Om op basis van toetsresultaten gefundeerde uitspraken te kunnen doen, bijvoorbeeld bij het toekennen van vrijstellingen of het adviseren van een geschikte leerroute, moeten toetsen voldoen aan kwaliteitseisen.

Voor deze vorm van toetsing zijn zes leidende principes geformuleerd die richtinggevend zijn bij het ontwerpen, ontwikkelen en inzetten van toetsing. Ze zijn gebaseerd op zowel de kwaliteitscriteria voor toetsing zoals beschreven door Berkel et al. (2023) als de richtlijnen van het CZO Kwaliteitskader (CZO, 2025). Deze principes, weergegeven in tabel 1, waarborgen de kwaliteit van toetsing en zorgen ervoor dat toetsresultaten op een verantwoorde manier worden gebruikt binnen EPA-gerichte leertrajecten.

De verdere uitwerking en operationalisering van deze kaders worden vastgelegd in een apart toetsbeleid, waarin concrete afspraken en procedures worden beschreven.

Kwaliteitseisen voor toetsing	Doelen/opbrengsten van toetsing
<ol style="list-style-type: none"> 1. Constructieve afstemming tussen leerdoelen, leeractiviteiten en toetsing. 2. Kwaliteitsborging van toetsen 3. Toetsing moet haalbaar, uitvoerbaar, betaalbaar en organiseerbaar zijn. 	<ol style="list-style-type: none"> 4. Toetsen geven zowel studenten als praktijk- en werkbegeleiders richtinggevende informatie voor verdere ontwikkeling. 5. Toetsresultaten leveren een bijdrage aan de beoordeling van bekwaamheid tijdens OOG-bespreking. 6. De gegevens uit toetsen ondersteunen de accordering van diploma- of certificaataanvragen.

Tabel 1. Leidende principes bij toetsen van het leren

1. Constructieve afstemming tussen leerdoelen, leeractiviteiten en toetsing

Met een EPA-leeraanbod bereidt WIOO Zorgopleidingen studenten voor op professioneel functioneren in de zorg. Volgens het principe van constructieve afstemming (Biggs, 1996) moeten leerdoelen, leeractiviteiten en toetsing nauw op elkaar aansluiten om effectief leren en een valide beoordeling te waarborgen. Dit betekent dat toetsopdrachten en toetsvormen zoveel mogelijk moeten aansluiten bij de beroepspraktijk.

Omdat zorgprofessionals in de praktijk continu afwegingen maken, moeten toetsen niet alleen kennis meten, maar ook inzicht geven in hoe studenten deze kennis toepassen in professionele besluitvorming. In de zorg worden vaak beslissingen genomen op basis van klinisch redeneren: professionals verzamelen en analyseren informatie, vormen hypothesen en wegen interventies af. Toetsvormen en -inhoud moeten deze manier van denken en handelen weerspiegelen, zodat toetsing recht doet aan de kennis en vaardigheden die binnen de EPA zijn gesteld.

Ankerpunt	Indicatoren
De EPA is het uitgangspunt bij de toetsconstructie	<ul style="list-style-type: none"> Contextgebonden onderwijs: Toetsopdrachten en toetsvragen zijn gebaseerd op reële praktijksituaties uit het werkveld passend bij de betreffende EPA. Generiek onderwijs: Toetsopdrachten en toetsvragen zijn gebaseerd op conceptuele kennis (principes, theorieën en onderliggende verbanden). Waar mogelijk wordt de link met de beroepspraktijk gelegd. De toetsvorm weerspiegelt de manier waarop zorgprofessionals professioneel handelen en klinische beslissingen onderbouwen
Toetsen bevorderen de integratie van kennis, vaardigheden en beroepshouding van een EPA binnen het leerproces van studenten en hun voorbereiding op professioneel handelen.	<ul style="list-style-type: none"> Tijdens toetsen worden zoveel mogelijk realistische scenario's gebruikt om kennis, vaardigheden en/of beroepshouding te toetsen.

2. Kwaliteitsborging van toetsen

Om toetsresultaten op een eerlijke en betekenisvolle manier te kunnen interpreteren, moeten toetsen voldoen aan kwaliteitseisen (Berkel et al., 2023). Deze eisen vormen de leidraad voor de ontwikkeling, uitvoering en evaluatie van toetsen van het leren binnen WIOO Zorgopleidingen. WIOO Zorgopleidingen hanteert hierbij de indeling van het Kwaliteitsinstrument Toetsprogramma (KIT) (Kwaliteitsinstrument Toetsprogramma, 2018). In bijlage 2 wordt een uitwerking gegeven van de onderstaande indicatoren en zijn geschikt zijn voor het beoordelen van de kwaliteit van een losse toets.

Ankerpunt	Indicatoren
Validiteit	<ul style="list-style-type: none"> Operationalisatie: De kennis en vaardigheden die in de EPA worden beschreven, zijn uitgewerkt in leerdoelen en leeruitkomsten. Dekking: de inhoud van de toets is een goede afspiegeling van de leeruitkomst Complexiteit: De toets is van het juiste niveau, passend bij de complexiteit van de bijbehorende EPA Vorm: de toetsvorm past bij de te beoordelen inhoud.
Betrouwbaarheid	<ul style="list-style-type: none"> Vergelijkbaarheid: de toetsuitslag is zoveel mogelijk onafhankelijk van verschillen tussen beoordelaars en omstandigheden.
Functie	<ul style="list-style-type: none"> Leereffect: de toets heeft een positief effect op het leergedrag van de studenten Onderwijseffect: de toets levert rijke informatie aan de docent over het huidige niveau van de studenten en de kwaliteit van het onderwijs zodat het onderwijs en toetsing verbeterd kan worden.
Transparantie	<ul style="list-style-type: none"> Transparantie: de toets is duidelijk en begrijpelijk voor studenten Oordeelkundigheid: de beoordelaars beschikken over voldoende kennis en vaardigheden.
Conditie/voorwaarden	<ul style="list-style-type: none"> Organisatie: de toets is efficiënt en effectief georganiseerd. Toetsdeskundigen nemen verantwoordelijkheid door periodiek evaluaties uit te voeren.

- Toetsdeskundigen zijn gekwalificeerd, bij voorkeur met een BKE (Basiskwalificatie Examinering) en/of worden als bekwaam beschouwd voor de beroepsactiviteit 'Het construeren en evalueren van toetsen'.
- Er is verantwoording over de methodieken die worden toegepast voor borging van de toetskwaliteit.
- Feedback van studenten, docenten, beoordelaars en praktijkopleiders wordt gebruikt om toetsen te verbeteren.
- Toetsen maken deel uit van een kwaliteitscyclus (plan-do-check-act), met periodieke audits en aanpassingen.

3. Toetsing moet haalbaar, uitvoerbaar, betaalbaar en organiseerbaar zijn.

Effectieve toetsing binnen WIOO Zorgopleidingen vereist een goede organisatie en praktische uitvoerbaarheid. Dit betekent dat toetsen tijdig zijn gepland en toegankelijk zijn voor studenten, met duidelijke informatie over toetsvormen, beoordelingscriteria en deadlines. Voor docenten moet de toetsafname, beoordeling en verwerking van resultaten efficiënt en werkbaar zijn. Daarnaast moeten toetsmomenten goed worden afgestemd op het onderwijsprogramma om studeerbaarheid en doceerbaarheid te waarborgen. Ook wordt bij de ontwikkeling en uitvoering van toetsing rekening gehouden met de beschikbare middelen en kosten, zodat toetsing niet alleen effectief, maar ook betaalbaar blijft.

Ankerpunt	Indicatoren
Toetsing is tijdig gepland en toegankelijk voor studenten	<ul style="list-style-type: none"> • Toetsdata, locaties en deadlines worden tijdig bekendgemaakt. • Studenten ontvangen vooraf duidelijke informatie over toetsvormen, beoordelingscriteria, cesuur en eventueel herkanstoetsmogelijkheden (toetsplan). • Toetsregels en richtlijnen, zoals gedragsregels bij toetsafname en bezwaarprocedures, zijn beschikbaar en inzichtelijk.
Toetsing is efficiënt en werkbaar voor docenten	<ul style="list-style-type: none"> • Docenten worden gefaciliteerd met voldoende tijd en middelen om toetsen voor te bereiden, af te nemen en te beoordelen. • De onderwijsadministratie ondersteunt docenten bij administratieve processen, zoals het verwerken en archiveren van toetsresultaten van toetsen van het leren.
Toetsmomenten zijn afgestemd op het onderwijsprogramma	<ul style="list-style-type: none"> • Toetsmomenten en herkansingen zijn evenwichtig verdeeld over het onderwijsprogramma en sluiten aan bij de onderwijsplanning. • Toetsen en leeractiviteiten worden zodanig gepland dat studenten voldoende voorbereidingstijd krijgen om de leerstof te verwerken, zich adequaat voor te bereiden en gericht te werken aan de beheersing van de leeruitkomsten.
De toetsorganisatie voldoet aan logistieke en wettelijke eisen	<ul style="list-style-type: none"> • Toetsresultaten worden veilig en conform wettelijke eisen opgeslagen en gearchiveerd. • Er zijn protocollen voor de veilige uitgifte, verwerking en rapportage van toetsinformatie en persoonsgegevens. • Het WIOO zorgt voor de beschikbaarheid van ondersteunende systemen, zoals digitale toetsendatabank.

4. Toetsen zowel studenten als praktijk- en werkbegeleiders richtinggevende informatie voor verdere ontwikkeling.

Toetsresultaten binnen WIOO Zorgopleidingen spelen een rol in het leerproces van studenten en de ondersteuning door praktijk- en werkbegeleiders. Ze geven studenten inzicht in hun voortgang en helpen hen bij het formuleren van nieuwe leerdoelen. Daarnaast bieden toetsresultaten praktijk- en werkbegeleiders informatie om begeleiding en praktijkopdrachten af te stemmen op de ontwikkelbehoeften van de student.

Ankerpunt	Indicatoren
Toetsresultaten geven studenten inzicht in hun voortgang en ontwikkeling	<ul style="list-style-type: none"> • Studenten krijgen inzicht in welke kennis en vaardigheden zij al zelfstandig beheersen en welke onderdelen nog aandacht vereisen. Het moet duidelijk zijn hoe de student aan de beoordeling komt. • Studenten worden door docenten gestimuleerd om op basis van toetsresultaten nieuwe leerdoelen te formuleren en passende leeractiviteiten te plannen.
Toetsresultaten ondersteunen de praktijk- en werkbegeleiders bij begeleiding en beoordeling van de student	<ul style="list-style-type: none"> • Studenten leggen toetsresultaten systematisch vast in hun portfolio, zodat deze toegankelijk zijn voor praktijk- en werkbegeleiders. • Praktijk- en werkbegeleiders kunnen toetsresultaten uit het portfolio gebruiken om praktijkopdrachten, leerdoelen, begeleiding en ondersteuning af te stemmen op de student.

5. Toetsresultaten leveren een bijdrage aan de beoordeling van bekwaamheid tijdens OOG-bespreking

In het EPA-leertraject is toetsing onmisbaar als onderbouwing voor beslissingen over het toevertrouwen van beroepsactiviteiten aan studenten. Dit besluit wordt genomen tijdens zogeheten OOG-besprekingen (Oordeel OpleidingsGroep). Toetsresultaten worden echter niet afzonderlijk geïnterpreteerd. Tijdens deze gesprekken worden de toetsresultaten van WIOO Zorgopleidingen, samen met andere informatie, zoals bijvoorbeeld praktijkobservaties en feedback van werkbegeleiders, beoordeeld. Op deze manier ontstaat een volledig en holistisch beeld van de ontwikkeling van de student.

Toetsen van het leren, die binnen WIOO Zorgopleidingen worden afgenomen, geven inzicht in de mate van beheersing van een leeruitkomst. Dit betreft (het toepassen van) kennis. Als kennis een voorwaarde is voor professioneel handelen, draagt het toetsresultaat bij aan de integrale beoordeling van de student. In een OOG-bespreking wegen de leden van de beoordelingsgroep alle verzamelde gegevens zorgvuldig. Toetsresultaten hebben hierbij geen harde status van ‘voldoende’ of ‘onvoldoende’, maar dienen als indicatoren die bijdragen aan het totale oordeel. Pas wanneer de verschillende bewijsmaterialen samen een overtuigend beeld van bekwaamheid geven, kan het besluit genomen worden om een student het zelfstandig uitvoeren van een professionele taak toe te vertrouwen.

Ankerpunt	Indicatoren
Toetsing sluit inhoudelijk aan bij de beroepsactiviteiten binnen de EPA	<ul style="list-style-type: none"> • De toetsinhoud is gekoppeld aan de kennis en vaardigheden die nodig zijn voor het uitvoeren van de EPA. • Toetsopdrachten en -vragen sluiten aan bij de werkprocessen, methodieken en richtlijnen die binnen de EPA gelden. • De toetsvorm weerspiegelt de manier waarop zorgprofessionals in de praktijk handelen en klinische beslissingen nemen.
De toetsvorm ondersteunt de integratie van kennis, vaardigheden en professioneel handelen	<ul style="list-style-type: none"> • Toetsen bevatten zoveel mogelijk realistische casuïstiek die aansluit bij de context waarin de student de EPA zal uitvoeren. • De toetsing bevordert niet alleen kennisreproductie, maar ook het vermogen om klinisch redeneren en professioneel handelen te onderbouwen/demonstreren.
De toetsopbrengst draagt aantoonbaar bij aan het bekwaamheidsoordeel	<ul style="list-style-type: none"> • De toetsresultaten leveren objectieve en relevante informatie die gebruikt kunnen worden in de integrale beoordeling van de student. • De toetsresultaten worden op een gestructureerde en transparante manier vastgelegd door de student in het portfolio en daarmee beschikbaar gesteld aan praktijk- en werkbegeleiders.

6. Informatie waarmee een diploma- of certificaataanvraag door WIOO Zorgopleidingen kan worden geaccordeerd

Volgens de toetsvisie van WIOO Zorgopleidingen heeft toetsing een formatieve en ontwikkelingsgerichte functie. Dit betekent dat WIOO Zorgopleidingen niet beslist of een student voldoende bekwaam is om een bepaalde taak zelfstandig uit te voeren. Ook worden op basis van toetsresultaten geen beslissingen genomen over de duur en voortgang van het leertraject.

Wel heeft het WIOO een signalerende en adviserende rol. Wanneer een student een tekortschietend resultaat behaalt (zoals gedefinieerd in het toetsplan van de betreffende EPA), wordt door de docent samen met de student gekeken naar de oorzaak. Van deze analyse wordt door de student een reflectieverslag opgesteld en door de student gedeeld met de praktijk. Echter, wanneer een student structureel tekortschietende resultaten behaalt – bijvoorbeeld door meerdere tekortschietende resultaten op verschillende toetsen binnen een leertraject – neemt de begeleidende docent contact op met zowel de student als de praktijkopleider. In dit overleg worden de resultaten besproken en wordt gezamenlijk gekeken naar mogelijke interventies, zoals extra begeleiding in de praktijk of aanvullende leeractiviteiten. Deze informatie wordt vastgelegd in het portfolio van de student, zodat de praktijk- en werkbegeleiders dit mee kan wegen tijdens het besluitvormingsproces over bekwaamheid.

Een succesvolle afronding van een CZO opleiding/leertraject (bekwaamverklaring van EPA's) leidt tot een diploma, getuigschrift of certificaat. Dit kan door de student worden aangevraagd bij het CZO. De zorgorganisatie en WIOO zorgopleidingen ontvangen beide de aanvraag vanuit het CZO en kunnen vervolgens de aanvraag goed- of afkeuren.

Met het goedkeuren van de diploma-aanvraag verklaart WIOO Zorgopleidingen dat de theoriecomponent van de EPA's is afgerond. Wanneer aan **alle** voorwaarden is voldaan, kan het WIOO de aanvraag voor een diploma of certificaat fiatteer richting het CZO.

Ankerpunt	Indicatoren
Toetsresultaten voldoen aan de voorwaarden uit het toetsplan	<ul style="list-style-type: none"> • Alle toetsen die in het toetsplan van de betreffende EPA zijn opgenomen, en gekenmerkt zijn als voorwaardelijk voor diploma/certificaat, zijn afgenomen. • De toetsresultaten zijn volledig en correct geregistreerd in het studentenvolgsysteem. • De toetsresultaten i.c.m. een verantwoording hoe dit resultaat tot stand is gekomen (bijv. een terugkoppelingsrapportage of een rubric) zijn beschikbaar gesteld aan de student. Het is de verantwoordelijkheid van de student om ze toe te voegen tot het portfolio.
WIOO heeft een adviserende rol bij tekortschietende toetsresultaten	<ul style="list-style-type: none"> • Een tekortschietend toetsresultaat is besproken met de student. • Over (een serie van meerdere) tekortschietende toetsresultaten is contact opgenomen met de student en de begeleider in de praktijk. • De uitkomst van dit overleg wordt door de student gedocumenteerd en ook door de student toegevoegd aan het portfolio en gedeeld met de praktijkopleider.
Diploma/certificaat-aanvragen worden getoetst aan vooraf vastgestelde criteria	<ul style="list-style-type: none"> • De aanvraag voor een diploma of certificaat wordt gefiatteerd wanneer aan alle bovenstaande indicatoren is voldaan.

Literatuur

- Berkel, H. J. M., Bax, A., Brinke, D. J., Beekman, K., & Van Schilt-Mol, T. (2023). *Toetsen in het hoger onderwijs* (5de editie). Boom.
- Biggs, J. (1996). Enhancing teaching through constructive alignment. *Higher Education*, 32(3), 347–364.
<https://doi.org/10.1007/bf00138871>
- CZO. (2025). *Kwaliteitskader CZO voor opleidingsinstituut*. Commissie Zorgopleidingen.
<https://www.czo.nl/sites/default/files/2025-02/Kwaliteitskader%20CZO%20voor%20opleidingsinstituut.pdf>
- CZO Flex Level. (2022, 22 december). Resultaten - CZO Flex Level. <https://www.czoflexlevel.nl/over-czo-flex-level/resultaten/>
- CZO Flex Level. (2023, 31 januari). *Begeleiden, toetsen en bekwaam verklaren - CZO Flex Level*.
<https://www.czoflexlevel.nl/begeleiden-toetsen-en-bekwaam-verklaren/>
- Kwaliteitsinstrument toetsprogramma*. (2018). <https://www.kwaliteit-toetsprogramma.nl/>
- WIOO Zorgopleidingen. (2025). *Visie op onderwijs*. intern document.

Bijlage 1. Leerdoelen en leeruitkomsten

Binnen WIOO Zorgopleidingen spelen leerdoelen en leeruitkomsten een belangrijke rol in het vormgeven van onderwijs en toetsing. Ze geven richting aan het leerproces en vormen de basis voor de beoordeling van studenten. In deze bijlage wordt het onderscheid tussen leerdoelen en leeruitkomsten toegelicht en wordt uitgelegd hoe deze begrippen binnen de toetsing worden toegepast.

Leerdoelen

Leerdoelen beschrijven wat een student moet leren en geven daarmee richting aan het onderwijs. Ze specificeren wat een student zich eigen moet maken op het gebied van kennis.

Kenmerken van leerdoelen:

- Gericht op het leerproces en de stappen die studenten doorlopen.
- Specifiek en concreet geformuleerd.
- Vaak gekoppeld aan lessen of onderwijsactiviteiten.
- Geven aan wat, hoe en wanneer studenten iets leren.

Een voorbeeld van een leerdoel:

De student kan uitleggen hoe de luchtstroom gedurende de gehele ademcyclus tot stand komt en waardoor deze wordt beïnvloed. De begrippen flow, druk, volume, weerstand, compliance, metabolisme, frequentie en teugvolume worden hierin meegenomen.

Leeruitkomsten

Leeruitkomsten beschrijven het meetbare resultaat van een leerproces. Ze maken inzichtelijk in hoeverre een student een bepaalde (toepassing van) kennis op het vereiste niveau beheerst. In tegenstelling tot leerdoelen, waarbij de leerroute vaak is vastgelegd, ligt bij leeruitkomsten de nadruk op wat een student aantoonbaar moet kunnen, zonder dat de weg ernaartoe wordt voorgeschreven.

Kenmerken van leeruitkomsten:

- Gericht op het eindresultaat en niet op de manier waarop dit wordt bereikt.
- Breder en abstracter geformuleerd dan leerdoelen.
- Koppelen kennis, inzichten, vaardigheden en attitude in een samenhangend geheel.
- Worden beoordeeld aan de hand van toetsen en praktijkbeoordelingen.

Een voorbeeld van een leeruitkomst:

De student analyseert en interpreteert de vitale functies van een zorgvrager tijdens en/of na een endoscopisch onderzoek in een gesimuleerde casuïstiek en bepaalt de mogelijke oorzaken en gevolgen van afwijkende waarden. De student toetst en evalueert de farmacologische werking en risico's van sedativa en (anti)coagulantia en onderbouwt de impact ervan op de patiënt. Daarnaast stelt de student alarmgrenzen op de bewakingsmonitor correct in, rechtvaardigt deze instellingen op basis van klinische indicaties en voert passende interventies uit bij complicaties, waarbij de patiëntveiligheid centraal staat. In gesimuleerde situaties demonstreert de student effectieve communicatie binnen het multidisciplinaire team, toont samenwerking bij het nemen van klinische beslissingen en reflecteert op de impact van de besluitvorming op de patiëntveiligheid.

Bijlage 2: Kwaliteitseisen voor toetsing

Deze bijlage biedt een overzicht van de belangrijkste kwaliteitsindicatoren voor toetsing in het kader van toetsen van het leren. De inhoud is gebaseerd op het KwaliteitsInstrument Toetsprogramma (KIT), dat oorspronkelijk is ontwikkeld om de kwaliteit van een volledig toetsprogramma te beoordelen (Kwaliteitsinstrument Toetsprogramma, 2018). Voor deze vereenvoudigde versie zijn de criteria aangepast, zodat ze specifiek toepasbaar zijn op het evalueren van toetsen van het leren binnen de zorgopleidingen van WIOO. De bijlage dient als een praktische richtlijn voor het waarborgen van de validiteit, betrouwbaarheid, functie en transparantie van toetsing. De beschreven kwaliteitscriteria vormen het fundament voor de ontwikkeling, uitvoering en evaluatie van toetsing binnen WIOO Zorgopleidingen.

Validiteit

Indicator	Beschrijving
Operationalisatie: De kennis en vaardigheden die in de EPA worden beschreven, zijn uitgewerkt in leerdoelen en leeruitkomsten.	
1. Leerdoelen	De leerdoelen binnen het EPA-leertraject zijn direct gekoppeld aan de kennis en vaardigheden die in de EPA worden beschreven.
2. Uitwerking	De leerdoelen binnen het EPA-leertraject zijn concreet geformuleerd en vertaald naar leeractiviteiten.
Dekking: De inhoud van de toets is een goede afspiegeling van de leeruitkomst.	
1. Leerdoelen in toets	Alle relevante leerdoelen die gekoppeld zijn aan de leeruitkomst komen terug in de toets.
Complexiteit: De toets is van het juiste niveau, passend bij de complexiteit van de bijbehorende EPA.	
1. Niveau vragen	De vragen / opdrachten in de toets zijn van het juiste niveau.
2. Zelfstandigheid	De toets vraagt het juiste niveau van zelfstandigheid van de student.
Vorm: De toetsvorm past bij de te beoordelen inhoud.	
1. Aansluiting leerdoelen	De toetsvorm is afgestemd op de leerdoelen en leeruitkomst van het EPA-leeraanbod.
2. Onderwijsproces	De toetsvorm is afgestemd op de leeractiviteiten van het EPA-leeraanbod en stimuleert de integratie van kennis, vaardigheden en professioneel handelen.

Betrouwbaarheid

Indicator	Beschrijving
Vergelijkbaarheid: De toetsuitslag is zoveel mogelijk onafhankelijk van verschillen tussen beoordelaars en omstandigheden.	
1. Objectieve normering	De beoordelingscriteria en normering zijn vastgelegd en voor alle studenten gelijk.
2. Gelijke toepassing	Verschillende beoordelaars hanteren de beoordelingscriteria en normering op dezelfde manier.
3. Geen irrelevante verschillen	De beoordelaars laten zich niet beïnvloeden door irrelevante verschillen tussen studenten.
4. Eerlijke toetsomstandigheden	De toetsomstandigheden zijn voor alle studenten vergelijkbaar qua ondersteuning en complexiteit.

Functie van toetsing

Indicator	Beschrijving
Leereffect: De toets heeft een positief effect op het leerproces en stimuleert reflectie.	
1. Stimuleren leerproces	De toets stimuleert het gewenste leerproces bij studenten.
2. Rijke feedback	De toets levert rijke feedback op voor de student.
3. Ervaren als leermoment	Studenten ervaren het uitvoeren van de toets als een leermoment.
4. Reflectie	De toets zet de student aan tot nadenken over de eigen ontwikkeling en het zelfstandig ontwikkelvermogen.
Onderwijseffect: Het effect van de toets op het onderwijs.	
1. Inzicht studenten	De toets levert informatie aan de docent over het huidige niveau van de studenten.
2. Inzicht onderwijs	De toets levert informatie aan de docent over de kwaliteit van het gegeven onderwijs.
3. Verbetering onderwijs	Deze informatie wordt gebruikt om het onderwijs en de toetsing te verbeteren.

Transparantie

Indicator	Beschrijving
Transparantie: De toets is duidelijk en begrijpelijk voor studenten.	
1. Leersuitkomsten	De leersuitkomsten zijn bekend bij en herkenbaar voor studenten.
2. Duidelijke beoordelingscriteria	De beoordelingscriteria en normering zijn bekend bij en herkenbaar voor studenten.
3. Heldere instructies	Studenten krijgen een duidelijke instructie en weten van tevoren wat er van hen wordt verwacht bij een toets.
4. Inzicht beoordeling	Voor studenten is inzichtelijk hoe een oordeel tot stand is gekomen.
Oordeelkundigheid: De beoordelaars beschikken over voldoende kennis en vaardigheden.	
1. Toetsinhoud en normering	De beoordelaars beschikken over voldoende kennis en vaardigheden over de toetsinhoud, beoordelingscriteria en normering.
2. Beroepspraktijk	De beoordelaars beschikken over voldoende kennis en vaardigheden over de beroepspraktijk waarop de toetsing van toepassing is.
3. Toetsvormen	De beoordelaars beschikken over voldoende kennis en vaardigheden over de toetsvorm.
4. Feedback geven	De beoordelaars beschikken over voldoende kennis en vaardigheden over het geven van feedback.
5. Ethische aspecten	De beoordelaars beschikken over voldoende kennis en vaardigheden over wettelijke en ethische aspecten van het beoordelen van studenten.